

staa dem.“ Hertil føjer Koch: „Denne Kamp mod Ramseriet, som endnu ikke er endt, er altsaa fra Skolevæsenets Barndomstid af!“

Samtidig med, at Frederik den 4. lod disse Skoler opføre, lod han udgaa Opfordring til Proprietærer og Bønder at følge Eksemplet; men det gik kun trevnt med at efterkomme den.

Kristian den 6. var endnu i højere Grad end hans Fader varm for Almuens Oplysning. 1735 blev der indhentet Oplysninger om, hvor mange Skoler, der fandtes i Landet m. m. Paa Fyn og Langeland var der paa det Tidspunkt 70 Landsbyskoler foruden dem paa Ryttergodset. Mange Præster var ivrige for Skolers Oprettelse. Adskillige Steder holdt Degnen Skole.

Da de forlangte Indberetninger var indkomne, lod Kongen nedsætte en Kommission, bestaaende af 3 „højt betroede“ Mænd, hvoriblandt Hofpræst Bluhme, Denne Kommission afgav sin Betænkning den 28. December 1738. Betænkningen blev det følgende Aar overgivet til en udvidet Kommission, den gamle øget med tre nye Medlemmer. Resultatet af disse Overvejelser blev endelig „Forordning om Skoler paa Landet, samt Instruktion for Degne¹⁾ og Skoleholdere af 23. Januar 1739,“ I Henhold til denne Forordning fik Nørre Broby Sogn sin første Skole 1740.

Men inden jeg gaar over til at give Oplysning om Skolesagens videre Udvikling i Nørre Broby Sogn, skal

¹⁾ Det ses, at Kommissionen har næret nogen Betænkelighed ved at forlange, at Degnene skulde holde Skole, da der intet stod derom hverken i Lovene eller i deres Kaldsbreve; men Hensynet til saaledes at kunne spare 1000 Skoler har overvundet Betænkelighederne.

her først fremsættes de Oplysninger, jeg har kunnet finde om de Degne, der har været i Sognet før den Tid.

I en Indberetning fra 1812,¹⁾ skreven af daværende Degn og Skolelærer Jacob Møller i Henhold til en Opfordring af Biskop Plum, meddeles Navnene paa nogle Degne:

1. Madtz, Degn, som Kaldet betjente i 30 Aar.
2. Lavritz, Degn, der tillige var Tingskriver i Salling Herred og Degn i 19 Aar.²⁾
3. Hans Hansen, daværende Degn, da Reskriptet udkom i Aaret 1690, og havde da været Degn i Kaldet i 47 Aar.

I den ældste Kirkebog for Nørre Broby, begyndt 1678, staar der, at Hans Degn blev begravet den 11. Januar 1702, 96 Aar gammel. Har han allerede 1690 været Degn i 47 Aar, saa maa han, da han døde 1702 have været Degn i 59 Aar. Han maa altsaa have overtaget Embedet 1643 i en Alder af 37 Aar.

I samme Kirkebog hedder det, at Substituten N. Jørgensen blev begravet den 4. September 1697; han har sikkert været den gamle Hans Degns Medhjælper. Om denne saa har antaget en ny Medhjælper forlyder der intet om, men det er rimeligt.

I Henhold til de foran opgivne Aarstal og Tidsbestemmelser, maa saa Matz være bleven Degn 1594 og Lavritz 1624.

¹⁾ I det væsentlige en Gengivelse af Degnen H. Hansens Indberetning 1690. Degnene fik nævnte Aar Tilhold om at give Indberetning om deres Embeder efter samme „Maade og Methode“ som Præsterne. Se Side 10.

²⁾ Man har ogsaa Eksempler paa, at der har været Degne, som tillige har været Herredsfogder